
ПРИКАЗИ

Чланак примљен 1. новембра 2021.
Чланак прихваћен 4. новембра 2021.

Радос Митровић*

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за музикологију

**Зорица Премате (ур.), *Трибине Нови Звучни Простори. Зборник*, Београд,
Центар за музичку акцију, РТС издаваштво, 2019; 470 стр.
ISBN 978-86-6195-174-9**

Имајући у виду веома оскудан простор који је намењен музичкој критици рецентног музичког стваралаштва тј. уопште говору о савременој музици, Центар за музичку акцију је 2014. године покренуо серију трибина насловљених *Нови звучни простори*. Кроз сарадњу са Удружењем композитора Србије и Трећим програмом Радио Београда, остварен је континуитет у организовању ових скупова, а са циљем давања снажног доприноса промовисању савременог стваралаштва. У том смислу, једном делу се приступа на дивергентне начине, из различитих ракурса, осветљујући тако вишеслојност сваке од партитура. Уз посвећеног модератора, музиколога Зорицу Премате, која води трибине од самог почетка, публика је имала прилике да се упозна са бројним остварењима разноликих поетичких оквира. Иначе, део публике је могао уживо да прати излагања, а део одложено, путем забележених снимка, емитованих у оквиру програма Радио Београда. На тај начин, садржај разговора је понуђен потенцијално ширем кругу познавалаца или љубитеља музике који могу да се информишу о новим композицијама и обогате своје разумевање и начин слушања музике.

Од посебног је значаја што су организатори одлучили и да објаве излагања са трибина, у облику посебне монографије. Богато опремљена, на 470 странице, са фотографијама, артикулисана на начин зборника, она садржи текстове о 34 дела 25 представљених композитора. Реч је о неким од најважнијих имена српске композиторске сцене, удаљених генерација и естетика. Управо та широка палета стваралачких израза јесте још један важан елемент програмске концепције трибина, која је укључила и домаће ауторе који тренутно не живе у Србији, а, важно је поменути, била је место на коме се говорило и постхумно о делу академика Властимира Трајковића. У том смислу, увек се водило рачуна о актуелности неког дела или опуса и *Нови звучни простори* су, до сада

* Ауторова контакт адреса: radosh.mitrovic@gmail.com.

представљали платформу за говор о рецентним, али и, за нашу средину, важним остварењима.

Зборник о коме је реч, садржи текстове о следећим делима: *Beyond Zero* за гудачки квартет и траку, Александре Вребалов; *Аскетска беседа* за мецосопран и камерни ансамбл, Ђуре Живковића; *Медиа 623*, *Рондо* за симфонијски оркестар, Владимира Тошића; камерна опера *Петроград*, и *Музика југа* за камерни ансамбл, Бранке Поповић; *Две романтичне песме* за мецосопран и камерни оркестар и *Балада о пољу* за виолину и камерни оркестар, Мирјане Живковић; *Гледајући у „Огледала“ Аниша Капура* за две озвучене харфе и Logic Pro Software Plug-ins, *Кроз кутије звука 1* за виолину, кларинет, клавиру и електронику и *Кроз кутије звука 2* за клавиру и електронику, Срђана Хофмана; *Меланхолија* за обоу/флауту, гудачки трио и клавиру и *Револт (Бунт)* за хорну, гудачки трио и клавиру Милана Михајловића; *Заробљена* за женски хор и електронику, Светлане Савић; симфонијска фантазија *Свемир* Југослава Бошњака; *Можда спава* за сопран и камерни оркестар, Рајка Максимовића; *Сидерал* за четворогласни мешовити хор, гудачки оркестар и клавиру, Владана Радовановића; надреалистичка бајка за октет *Клин чорба Исидоре Жебелан*; *A Cinque* за дувачки квинтет и комична опера у два чина *Поп Ђура и поп Спира*, Дејана Деспића; *Шпанска свита/Сећања из детињства* за флауту и 15 гудача, Властимира Трајковића; *Dirty Thoughts* за инструментални ансамбл и електронику, Светлане Мараш; *Списак бр. 1* за виолу соло и *Списак бр. 2* за симфонијски оркестар, Зорана Ерића; *Кап* за фагот и електронику, Катарине Миљковић; *Рђа* за камерни ансамбл, Милице Ђорђевић; *Велики камен* радиофонска поема Иване Стефановић; *Бука у унутрашњој тишини* за флауту, обоу, кларинет, ударалке и клавиру, Милоша Заткалика; композиције за инструмент *Великон* Јасне Величковић; *Train Remix* за аудио-инсталацију и *За Наду* за клавиру, Мише Савића; *Absolutio* постлудијум за симфонијски оркестар, Марка Никодијевића; Концерт за саксофон и оркестар *Љубав!* Ивана Бркљачића и *Lonesome Skyscraper* за симфонијски оркестар и електронику, Иване Огњановић. О говору о овим остварењима, учешће је узело готово 70 говорника (које нећемо наводити услед ограниченог простора) и то, како је наведено у предговору: „музиколога, музичких писаца, културолога, теоретичара, историчара књижевности, продуцентата, дизајнера звука и извођача, диригената, пијаниста, певача...”¹ Оно што чини овај обиман и информативан зборник, јесу различита читања дела и њихова разумевања, а што представља користан извор и почетну тачку за њихово даље проучавање. Увек драгоцени аутопоетички искази такође доприносе залажењу у стваралачку срж композиција, почетне композиционе импулсе и примарна ауторска размишљања о настанку и постојању дела. Они откривају ток уметничких мисли и разгранатост инспирације, која се често ’расплиће’ на неочекиване начине. Такође, Зборник садржи различите ’окружујуће’, ’мале’ приче, које нам говоре о неким наизглед споредним факторима приликом настанка композиција, или припрема за премијерна извођења, а што све, на специфичан начин, осветљава читав свет догађаја, можда и пресудних за егзистирање одређеног дела. Посебна драгоценост овог пројекта јесте учешће извођача, који из своје, интерпретаторске перспективе, откривају често веома

¹ Зорица Премате, Предговор књизи *Трибине Нови звучни простори. Зборник*, Центар за музичку акцију, РТС издаваштво, 2019, 10.

личне и уметничке односе према делу и композитору, нпр. техничке и уметничке потешкоће са којима су се евентуално суочавали при спремању репертоара или, једноставно, интимне импресије са премијера. Тај извођачки поглед који улази у неке сфере које често остају затомљене, важан је за исцртавање што прецизније и јасније слике о одређеном делу тј. о интерпретаторском подвигу. Зборник открива специфичне односе између музичара и композитора, који су често изузетно плодотворни и уметнички богати, стојећи некада као основни покретачки подстицаји за ауторско стварање. Са друге стране, учешћем музиколога, са различитим приступима и дискурсима, пружен је и дубљи аналитички увид у поједина остварења. Различити дискурси, начини излагања и структурисања аналитичких увида, као и методолошка разноврсност, пружају једну широку палету тумачења и музиколошких интерпретација, која даје овој књизи научну озбиљност и релевантност.

Овај зборник представља, у том смислу, један отисак времена, историјски документ о развоју српске музике и извор разноликих, вредних информација. Он садржи пресек најзначајнијих остварења, сведочећи о стваралачкој присутности дивергентних генерација и језика, која проналази пут до сопствене публике. Као што смо напоменули на почетку, имајући у виду ограничени простор за промоцију и презентацију савремене музике у домаћем контексту, серија трибина *Нови звучни простори* је, током година, пружила важну нишу за разговор, као и место окупљања оних који су професионално, на различите начине, инволвирани у пласман савремене српске музике. Тако овај Зборник, на једном месту, сажима године рада на одржавању квалитета трибина и указује на велико прегнуће организатора, који су, у времену неизвесности, ипак успели да одрже традицију говора о музици, као веома важном сегменту њене егзистенције.